

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Οι νόμοι επισκέπτονται τον Σωκράτη στη φυλακή

Τίτλος:

«Οι νόμοι επισκέπτονται τον Σωκράτη στη φυλακή»

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνι 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Οι νόμοι επισκέπτονται τον Σωκράτη στη φυλακή

Δημιουργός

Μαρία Παναγιώτου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Μάιος 2013

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Ενότητα 9^η: Οι νόμοι επισκέπτονται τον Σωκράτη στη φυλακή [Πλάτων, «Κριτών»
50a – c]

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα [Γυμνάσιο]

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία (από μετάφραση)

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Πληροφορική

Φιλοσοφία

Χρονική διάρκεια

5-6 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής ή σχολική βιβλιοθήκη.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο / ιστοσελίδα τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ταυτότητα εκπαιδευτικού και προεργασία:

Ως προϋποθέσεις θεωρούνται η εξοικείωσή του με τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ και η ενδεχόμενη συνεργασία του με τους καθηγητές Πληροφορικής και Κοινωνιολογίας. Ο εκπαιδευτικός καθ' όλη τη διαδικασία είναι καθοδηγητής και αρωγός. Συμβουλεύει και παρεμβαίνει, για να λύσει απορίες και να προωθήσει τη συζήτηση και τη συνεργασία των ομάδων, ενθαρρύνει και επιβραβεύει κάθε προσπάθεια, συμβάλλοντας στην ομαλή διεξαγωγή της όλης δραστηριότητας.

Ταυτότητα μαθητών:

Οι μαθητές πρέπει να έχουν διδαχθεί τα κεφάλαια 5 και 12 του σχολικού εγχειριδίου της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής Γ' Γυμνασίου, ώστε να είναι εξοικειωμένοι με τις έννοιες του δικαίου, των ατομικών δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του πολίτη. Επίσης, απαραίτητες προϋποθέσεις αποτελούν η εξοικείωσή τους με την ομαδική εργασία, η ευχέρεια πλοήγησης στο διαδίκτυο και χρήσης λογισμικών για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων και παρουσιάσεων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Υλικοτεχνική υποδομή σχολικής μονάδας:

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η σταδιακή προσέγγιση και γνώση της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας με άξονα το κείμενο του Πλάτωνα μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα του αρχαίου κόσμου, τις ιδέες και τις πεποιθήσεις που τον διαμόρφωσαν, ώστε να σχηματίσουν μια πιο σφαιρική εικόνα για τον πλούτο της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Θα έρθουν, παράλληλα, σε επαφή με τις έννοιες του δικαίου και του νόμου μέσω μιας διαχρονικής θεώρησής τους και θα διαπιστώσουν τις μεταβολές που έχουν υποστεί στη σύγχρονη δαιδαλώδη κοινωνίας μας, καθώς και την άμεση σχέση τους με τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας. Η αναζήτηση γραμματικών - συντακτικών φαινομένων, οι λεξιλογικές ασκήσεις και η νοηματική προσπέλαση του κειμένου θα ασκήσουν τους μαθητές στη γνώση βασικών στοιχείων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και στην εκτίμηση της λογοτεχνικής αξίας των έργων της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το παρόν σενάριο λειτουργεί συμπληρωματικά στη διδασκαλία της ενότητας του σχολικού εγχειριδίου, αφού η αντίστοιχη πρόταση στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 77](#) έχει στόχους που αφορούν την προσέγγιση ενός φιλοσοφικού κειμένου με τη μορφή διαλόγου και την επιχειρηματολογία σχετικά με το θέμα της εφαρμογής των νόμων και των κινήτρων που δίνονται από την κοινωνία για την τήρησή τους. Απαιτείται προσέγγιση σε ομάδες και ανάληψη ρόλων. Ακολουθείται η μέθοδος του σχεδιασμού με βάση την πολυτροπική θεωρία της επικοινωνίας και τους πολυγραμματισμούς (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van

Leeuwen 2001). Οι μαθητές συνεργαζόμενοι σε ομάδες «ανακαλύπτουν» το νόημα του κειμένου και διατυπώνουν οι ίδιοι τη μετάφρασή του μέσω της συντακτικής επεξεργασίας και της αντιπαραβολής με άλλες μεταφραστικές εκδοχές που τους δίνονται. Αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και ανακαλύπτουν μόνοι τους τη γνώση διαβάζοντας και δημιουργώντας πολυτροπικά κείμενα. Ο ρόλος του διδάσκοντος κινείται στα όρια της υποβοηθούμενης ανακάλυψης σύμφωνα με την παιδαγωγική θεωρία της ζώνης επικείμενης ανάπτυξης του μαθητή (Κοινωνικός εποικοδομισμός του Vygotsky). Κινούμαστε περισσότερο στον χώρο της άορατης παιδαγωγικής πρακτικής, δίνοντας έμφαση στην πρωτοβουλία των μαθητών, στον διαφορετικό ρόλο του διδάσκοντος, στη μετάδοση της γνώσης και στις ασκήσεις (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012, 15-16). Η διαθεματικότητα συνίσταται στη σύνδεση του συγκεκριμένου κειμένου της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας με άλλα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας που εντάσσονται στο ίδιο ιστορικό και θεματικό πλαίσιο. Επίσης, επιχειρείται η σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν, καθώς αναζητούνται και εξετάζονται διαχρονικές αξίες, όπως ο σεβασμός και η υπακοή στους νόμους της πολιτείας -ένα θέμα ζωτικής σημασίας για τη σύγχρονη κοινωνία, η οποία χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα και σύγχυση, όπως διαφαίνεται στο δαιδαλώδες πλέγμα των νόμων και στα φαινόμενα νεανικής παραβατικότητας και εγκληματικότητας.

Οι δραστηριότητες των Φύλλων Εργασίας έχουν σκοπό να ανακαλύπτουν μόνοι τους οι μαθητές νέες ιδέες και να φτάνουν μέσω της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου στη διατύπωση τελικών συμπερασμάτων. Παράλληλα, με σύγχρονες επιστημονικές αναζητήσεις σε πολλούς τομείς καταδεικνύεται στους μαθητές πώς ένα αρχαίο ελληνικό κείμενο ενέπνευσε τη διάνοηση και την τέχνη σε όλες τις εκφάνσεις τους.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να έρθουν σε επαφή με ένα φιλοσοφικό κείμενο και να κρίνουν τη μέθοδο (διαλεκτική, μαιευτική) την οποία χρησιμοποιούσαν ως τρόπο διδασκαλίας ο Σωκράτης και ο Πλάτων, διαφοροποιούμενοι από τους σοφιστές και τους προσωκρατικούς (διαθεματικότητα και αρχαιογνωσία).
- Να αντιληφθούν ότι με τον Σωκράτη η φιλοσοφία στρέφεται προς τον άνθρωπο και τα προβλήματά του και ότι προσπαθεί να τον οδηγήσει στην αυτοσυνειδησία και την αυτάρκεια, και να τον χαρακτηρίσουν.
- Να διακρίνουν και να αναδιατυπώσουν τα στάδια ενός επιχειρήματος.
- Να συζητήσουν σχετικά με την επίδραση που έχουν ασκήσει οι δύο αυτοί φιλόσοφοι στον δυτικό στοχασμό και να αντιληφθούν την επικαιρότητα της σκέψης τους και τη σύνδεσή της με προβλήματα του σύγχρονου ανθρώπου.
- Να αντιληφθούν τη διαχρονικότητα της έννοιας του δικαίου και τις μεταβολές που υφίσταται ανάλογα με την κοινωνική ταυτότητα του ατόμου.
- Να προβληματιστούν για τις σύγχρονες αντιλήψεις σχετικά με τα θέματα εφαρμογής των νόμων και των κινήτρων που δίνονται από την εκάστοτε πολιτεία για την τήρησή τους.
- Να κρίνουν τα σύγχρονα φαινόμενα της πολυνομίας και της παραβίασης των κανόνων δικαίου (*έκφραση ταυτοτήτων, κριτικός γραμματισμός, διαμόρφωση στάσεων, αξιών και πεποιθήσεων*).

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στην αναγνώριση των συντακτικών όρων μιας πρότασης.
- Να ασκηθούν στη διάκριση και τον χαρακτηρισμό των δευτερευουσών προτάσεων.
- Να μελετήσουν την αρχαία ελληνική γλώσσα σε σύγκριση με τη νέα ελληνική και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με αρχαία και νεοελληνικά ομόρριζα και παράγωγα της λέξης «νόμος».

- Να συνειδητοποιήσουν την εξέλιξη της γλώσσας από την αρχαία στη νέα της μορφή.
- Να εντοπίσουν τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στο αρχαίο κείμενο και να προβαίνουν στην απόδοσή τους στα νέα ελληνικά, ώστε να διαμορφώνουν το ύφος του κειμένου ανάλογα με την κατάσταση επικοινωνίας.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της συντακτικής ανάλυσης για τη μετάφραση ενός αρχαίου κειμένου, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να διερευνήσουν τις έννοιες του δικαίου, της δικαιοσύνης και του νόμου, συλλέγοντας και εκτιμώντας τους υπάρχοντες ψηφιακούς πόρους, και στη συνέχεια να δημιουργήσουν πολυτροπικά κείμενα με τη βοήθεια των ΤΠΕ (*κριτικός γραμματισμός, ταυτότητες και γνώσεις για τον κόσμο, πεποιθήσεις και πρότυπα ζωής*).
- Να αντιληφθούν τους πολλαπλούς τρόπους προσέγγισης ενός αρχαίου κειμένου σήμερα, πέρα από τις γραμματικοσυντακτικές δομές και την ετυμολογία (*διαθεματικότητα, κριτικός γραμματισμός*).
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της χρήσης των ΤΠΕ και ως εργαλείων *ανακαλυπτικής μάθησης και επικοινωνίας*, εκτιμώντας και ελέγχοντας και την αξιοπιστία των ψηφιακών πηγών (*διαθεματικότητα, νέος γραμματισμός και κριτικός γραμματισμός*).
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση των Σωμάτων Κειμένων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα, ως αυθεντικών περιβαλλόντων επικοινωνίας (*νέος γραμματισμός και κριτικός γραμματισμός*).

Διδακτικές πρακτικές

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες να εξοικειωθούν με τη *συνεργατική διδασκαλία*, καθώς μέσω των ομάδων εργασίας αναλαμβάνουν ρόλους, επιμερίζουν την εργασία, συγκεντρώνουν το υλικό και το επεξεργάζονται από κοινού, διαχειρίζονται και επιλύουν συγκρούσεις και προβλήματα που προκύπτουν στην πορεία της δραστηριότητας. Σκοπός της παρέμβασης, επίσης, είναι να ασκήσουν την κριτική σκέψη και την παρατηρητικότητά τους και να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, καθώς καλούνται να αξιοποιήσουν δημιουργικά το υλικό που συνέλεξαν και να εκπονήσουν τις εργασίες τους (*κριτικός γραμματισμός*). Παράλληλα, ασκούνται στη διερευνητική μάθηση και τη βιωματικότητα μέσω της αναζήτησης διαδικτυακών πηγών, ώστε να αφομοιώσουν σε μεγαλύτερο βαθμό την παρεχόμενη γνώση.

Όλοι οι παραπάνω στόχοι συντείνουν ώστε η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας να γίνει πιο προσφιλής και αγαπητή στα παιδιά, καθώς παρακάμπτεται το παρωχημένο μοντέλο της στείρας αναπαραγωγής δεδομένων και αυτά πλέον αναδεικνύονται σε πρωταγωνιστές της όλης μαθησιακής διαδικασίας.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η παραδοσιακή διδασκαλία του κειμένου κάθε ενότητας στην αρχαία ελληνική γλώσσα συνήθως στηρίζεται στην καθοδήγηση του διδάσκοντος (καθοδηγούμενες ερωτήσεις, καθ' υπαγόρευση μετάφραση κ.ά.). Οι μαθητές περιορίζονται στην ανάγνωση του εισαγωγικού σημειώματος, στη στείρα αποστήθιση της έτοιμης μετάφρασης του κειμένου και σε απαντήσεις στις ερωτήσεις κατανόησης που ακολουθούν. Η ερμηνευτική προσέγγιση του κειμένου μένει σε αρκετά επιφανειακό επίπεδο και δεν προάγεται η σύνδεση των νοημάτων του με τη σύγχρονη πραγματικότητα και την καθημερινότητα του μαθητή. Έτσι, ο μαθητής εμπλέκεται ελάχιστα στη διαδικασία, δεν αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και μετατρέπεται σε έναν παθητικό δέκτη. Συγχρόνως, θεωρεί τη γνώση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας ως

παρωχημένη, αδιάφορη και άχρηστη και όχι ως φορέα ιδεών και μηνυμάτων. Με αφορμή αυτόν τον προβληματισμό, στόχος του σεναρίου είναι μια διδασκαλία που στηρίζεται κυρίως στην ερευνητική περιέργεια των μαθητών και προωθεί παράλληλα την ύλη, όπως αυτή ορίζεται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών ([ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ](#)).

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το παρόν σενάριο εκπονήθηκε με άξονα το αρχαίο κείμενο της [Ενότητας 9](#), το οποίο εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στη Γ΄ Γυμνασίου. Στη συγκεκριμένη διδακτική πρόταση γίνεται επέκταση της διδασκαλίας και αφιερώνονται επιπλέον ώρες σε σχέση με τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Συμφωνεί με τους στόχους του [ΔΕΠΠΣ](#) για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών από το πρωτότυπο στη Γ΄ Γυμνασίου, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι μαθητές στο παρόν σενάριο χρησιμοποιούν ΤΠΕ, για να εντοπίσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται και να τις παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους. Επομένως, αναπτύσσουν δεξιότητες χειρισμού του ηλεκτρονικού υπολογιστή, αναζητούν και αξιολογούν πληροφορίες από διαδικτυακές πηγές, εξοικειώνονται με τη χρήση νέων λογισμικών και με τους νέους ψηφιακούς γραμματισμούς, που προωθούνται στο πλαίσιο του Web 2.0. Αναπτύσσουν γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου, επικοινωνούν και συνεργάζονται για την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν, οπτικοποιούν τις σχέσεις στον συνταγματικό άξονα της γλώσσας και δημιουργούν δικά τους πολυτροπικά κείμενα σε ένα περιβάλλον δημιουργικής μάθησης.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου:

Κεφάλαιο 3^ο: Σωκράτης και Πλάτων:

-[Εισαγωγή, σελ. 56-7](#)

-Ενότητα 2: [Η Δικαιοσύνη είναι συνεργασία](#) – Ερώτηση / Εργασία 4: Πρόσθετο ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του ψηφιακού εμπλουτισμού σχολικών βιβλίων από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: [Θέσεις φιλοσόφων για την έννοια του Νόμου](#).

Αριστοτέλης, «Πολιτικά» 1252b27-1253a39 (απόσπασμα 136): [Ο σχηματισμός της πόλεως](#). Στο συλλογικό έργο των Στεφανόπουλου, Θ. Κ., Τσιτσιρίδη, Στ., Αντζουλή, Λ. & Γ. Κριτσέλη, *Ανθολογία Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας* I-III. 2002. Αθήνα: ΟΕΔΒ, τ.2 [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα - Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 9: [Οι νόμοι επισκέπτονται τον Σωκράτη στη φυλακή](#)

-[Βιβλίο του Εκπαιδευτικού](#)

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου:

-Κεφάλαιο 7: [Το άτομο και η πολιτεία](#)

-Κεφάλαιο 12: [Δικαιώματα και Υποχρεώσεις](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου - Ενότητα 9: Οι νόμοι επισκέπτονται τον Σωκράτη στη φυλακή: [Μετάφραση της ενότητας](#) [«Ελληνικός Πολιτισμός»: Ιστοχώρος του Γ. Παπαθανασίου – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

[«Η φιλοσοφία ως τον θάνατο του Σωκράτη»](#). Στο Κακριδής, Φ. Ι. 2005. «Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία». *Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα – Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-Αριστοτέλης, «Πολιτικά» [1281b21-1282b13](#). Στο *Αριστοτέλους Πολιτικά* I–II. 1989.

Μτφρ. Β. Μοσκόβης. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

-Πλάτων, «Απολογία Σωκράτους» [35b-35d](#), [40c-42a](#). Στο Πλάτωνος «Απολογία Σωκράτους». 2002. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια Ν. Ε. Τζιράκης. Αθήνα: Πατάκης.

-Πλάτων, «Πολιτεία» [358b-360d](#). Στο Πλάτων, «Πολιτεία» Ι–ΙΙ. 2002. Μετάφραση Ν. Μ. Σκουτερόπουλος. Εισαγωγικό σημείωμα, μετάφραση, ερμηνευτικά σημειώματα. Αθήνα: Πόλις.

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Λογισμικά

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, «Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι»:

-Σοφιστές – Η διδασκαλία των Σοφιστών: [Το Δίκαιο και οι Νόμοι](#)

-Επίκουρος – Κοινωνική και Πολιτική Διδασκαλία: [Η Πολιτεία και η Δικαιοσύνη](#)

-Αριστοτέλης – Η σκέψη του: [Οι σκέψεις του Αριστοτέλη για την πολιτεία](#) [πηγή: “e-Πύλη των Φιλολόγων] ή

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, [«Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι»](#) [πηγή: Τεχνική Στήριξη Πληροφοριακών Συστημάτων Σχολικών Μονάδων – Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του ΙΤΥΕ].

Βίντεο

[Απόσπασμα](#) (διάρκειας 5'39'') της παράστασης «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη» βασισμένης στο ομότιτλο έργο του Κ. Βάρναλη («Η αληθινή απολογία του Σωκράτη» 1991 [1931: Τυπογραφείο «Εστία»]. Αθήνα: Κέδρος, με εικονογράφηση του Γ. Ρίτσου), στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Ναυπακτίας Πολιτιστικά Δρώμενα», Αρχαίο Θέατρο Μακύνειας, 22/07/2011. Ερμηνεία: Χρήστος Καλαβρούζος, σκηνοθεσία: Χρήστος Σιοπάχας, σκηνικά – κοστούμια: Βασίλης Φωτόπουλος, μουσική: Μιχάλης Χριστοδουλίδης [πηγή: YouTube].

[Απόσπασμα](#) της ταινίας “The trial of Socrates”, 1971 (διάρκειας 10'16''), που δημιουργήθηκε για την εκπαιδευτική σειρά “Man and the State” της Encyclopedia Britannica. Στον πρωταγωνιστικό ρόλο ο ηθοποιός Victor Buono [πηγή: YouTube].

[«Σωκράτης, από τη δίκη ως το κώνειο»](#): Αποσπάσματα από πλατωνικούς διαλόγους (διάρκειας 8'55'') [πηγή: YouTube].

Φωτογραφίες / Εικόνες

[Γελοιογραφία](#) του Κ. Μητρόπουλου, εφημ. «Τα Νέα», 08/01/2013.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Λογισμικό [«Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι»](#) του μαθήματος «Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου» [πηγή: Τεχνική Στήριξη Πληροφοριακών Συστημάτων Σχολικών Μονάδων – Διεύθυνση Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του ΙΤΥΕ]:

-Elsie Russell, [«Ο θάνατος του Σωκράτη»](#), 1986, λάδι σε καμβά.

-Jacques-Luis David, [«Ο θάνατος του Σωκράτη»](#), 1787, λάδι σε καμβά, Metropolitan Museum of Art N. Y.

-[«Ο Σωκράτης»](#). Ζωφόρος των Προπυλαίων του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σχέδιο του Karl Rahl (1859 - 1861) και ζωγραφική του Eduard Lebiedzky (1888 - 9).

-Ραφαήλ [Raffaello Sanzio ή Sanzi], «Η Σχολή των Αθηνών», περ. 1508 – 1511, νωπογραφία (fresco), Stanza della Segnatura (Αίθουσα της Υπογραφής) Palazzi Pontifici, Vatican, Rome: [Ο Σωκράτης συνομιλεί με τον Ξενοφόντα και τον Αλκιβιάδη](#) και [Αριστοτέλης και Πλάτωνα](#). Ολόκληρος ο πίνακας παρουσιάζεται και [εδώ](#). Επίσης, για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. και [εδώ](#).

Ιστοσελίδες

[Αποφθέγματα του Σωκράτη](#) [πηγή: «Γνωμολογικόν» - Αποφθέγματα, Γνωμικά, Αφορισμοί, Ρητά, Παροιμίες και άλλα].

Βουλή των Ελλήνων: [Σύνταγμα](#)

Βουλή των Εφήβων: ΙΖ΄ Σύνοδος 2011 – 2012. Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης: [Πρακτικό της συνεδρίασης](#) [πηγή: Ίδρυμα της Βουλής των Εφήβων]

Γνωμικά και Αποφθέγματα: [Σωκράτης](#) [πηγή: “Cognosco” – Γνωστά γνωμικά και αποφθέγματα για όλες τις ηλικίες]

Ελληνικά Βικιφθέγματα: [Σωκράτης](#) [Διαδικτυακή Επιτομή Ρήσεων και Αποφθεγμάτων]

Ελληνική Βικιπαίδεια [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια]: [Σωκράτης](#)

[Ελληνικό Βικιλεξικό](#) [Ελεύθερο Διαδικτυακό Λεξικό]

Καραϊσκάκη, Τ. [«Η πολυνομία των ρουσφετιών»](#), εφημ. «Η Καθημερινή», 01/04/2012.

Μαρίνος, Γ. [«Πολυνομία ίσον διαφθορά»](#), εφημ. «Το Βήμα», 29/04/2007.

[«Νομοθεσία και Νόμοι»](#): ειδήσεις από το δικαστικό – αστυνομικό ρεπορτάζ, εφημ. «Τα Νέα».

[«Οι πιο τρελοί και περίεργοι νόμοι του κόσμου!»](#) [πηγή: “iNews.gr” – Ειδήσεις Σήμερα (αναδημοσίευση από το “Blog.gr”)].

[Ονοματικές – Επιρρηματικές προτάσεις](#) [πηγή: «Φιλολογικές σελίδες» - ιστολόγιο της Χρ. Παπαγγελή – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο]

[Παράλογοι νόμοι από όλον τον κόσμο](#) [πηγή: “Otherside.gr” – Η άλλη πλευρά του Ίντερνετ (αναδημοσίευση από το “Newsbeast.gr”)].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#)

[ToonDoo](#) [Ελεύθερο λογισμικό σχεδιασμού σκίτσων και γελοιογραφιών]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Προηγείται η ανάγνωση του εισαγωγικού σημειώματος και του κειμένου από τον διδάσκοντα με έμφαση στα διαλογικά στοιχεία (π.χ. ερωτήσεις) που δείχνουν την προσπάθεια του Σωκράτη να προβληματίσει τον συνομιλητή του. Οι μαθητές ενημερώνονται σχετικά με το επικοινωνιακό (πλατωνικός διάλογος) και το ιστορικό

πλαίσιο (καταδίκη του Σωκράτη) του κειμένου. Με τη βοήθεια του λεξιλογίου του σχολικού εγχειριδίου γίνεται μια αρχική μεταφραστική προσέγγιση στα νέα ελληνικά. Στη συνέχεια, πραγματοποιείται η υλοποίηση του σεναρίου στο εργαστήριο πληροφορικής. Εναλλακτικά, ο διδάσκων θα μπορούσε να παρουσιάσει ως αφόρμηση μια δραματοποίηση της απολογίας του Σωκράτη, αξιοποιώντας κάποια από τις ψηφιακές πηγές:

- ο [Απόσπασμα](#) της παράστασης «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη» βασισμένης στο ομότιτλο έργο του Κ. Βάρναλη ή
- ο [Απόσπασμα](#) της ταινίας “The trial of Socrates”, 1971
- ο [«Σωκράτης, από τη δίκη ως το κώνειο»](#): αποσπάσματα από πλατωνικούς διαλόγους.

Α΄ Φάση (1^η, 2^η, 3^η διδακτική ώρα)

Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες των τεσσάρων έως πέντε ατόμων ανάλογα με την προτίμησή τους. Ο διδάσκων φροντίζει ώστε σε κάθε ομάδα να υπάρχει τουλάχιστον ένας μαθητής εξοικειωμένος αρκετά με τους υπολογιστές. Μοιράζονται στους μαθητές τα Φύλλα Εργασίας, που περιλαμβάνουν διαφορετικές δραστηριότητες για κάθε ομάδα και τα μέλη των ομάδων ενημερώνονται για τους ρόλους τους. Απαραίτητα θεωρούνται η εξασφάλιση ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή για κάθε ομάδα, βιντεοπροβολέα καθώς και η χρήση του διαδικτύου, ώστε οι μαθητές να έχουν πρόσβαση σε διαφορετικές διαδικτυακές πηγές και να μπορούν να ασχοληθούν με τις δραστηριότητες των Φύλλων Εργασίας. Ο διδάσκων έχει φροντίσει να εγκαταστήσει στους υπολογιστές τα Φύλλα Εργασίας κάθε ομάδας και έχει ελέγξει αν είναι ενεργοποιημένοι οι προτεινόμενοι ηλεκτρονικοί δεσμοί, ώστε να καθίσταται πιο εύκολη η πλοήγηση στο διαδίκτυο. Οι δύο πρώτες ώρες διατίθενται για την επεξεργασία των Φύλλων Εργασίας. Αν κριθεί απαραίτητο διατίθεται μία ακόμη διδακτική ώρα.

Ο διδάσκων καθ’ όλη τη διαδικασία είναι καθοδηγητής και αρωγός. Συμβουλεύει και παρεμβαίνει για να λύσει απορίες, να προωθήσει τη συζήτηση και

να βοηθήσει στην ομαλή πορεία της όλης προσπάθειας επισημαίνοντας ταυτόχρονα την ανάγκη ελέγχου της αξιοπιστίας των πηγών. Οι μαθητές εκφράζουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους, συνεργάζονται μεταξύ τους και συμπληρώνουν τα Φύλλα Εργασίας που τους δίνονται.

Οι μαθητές της πρώτης ομάδας, οι [Μελετητές αρχαίων κειμένων και Βιογράφοι](#), καλούνται να επισκεφθούν ιστοσελίδες που τους παρέχουν πληροφορίες για τον Πλάτωνα και τον Σωκράτη, και να δημιουργήσουν ένα σύντομο πολυτροπικό κείμενο με τις βιογραφίες τους. Στη συνέχεια, καλούνται να επισκεφθούν το Ψηφιακό Σχολείο και να αποθηκεύσουν [το κείμενο της 9ης ενότητας](#) του σχολικού εγχειριδίου στον επεξεργαστή κειμένου. Αφού διαβάσουν σιωπηλά το κείμενο, καλούνται να τονίσουν με διαφορετικό χρώμα γραμματοσειράς τις ερωτηματικές προτάσεις του κειμένου που έχουν ως υποκείμενα *τους Νόμους* και *το Κοινόν* της πόλεως, ώστε να είναι ευδιάκριτος ο χωρισμός του κειμένου σε υποενότητες. Εντοπίζουν τις άγνωστες λέξεις και αναζητούν τη σημασία τους στο σχολικό εγχειρίδιο ή στο [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Στη συνέχεια, καλούνται να συντάξουν τη δική τους μεταφραστική εκδοχή για το πρώτο απόσπασμα του κειμένου και να την ελέγξουν διαβάζοντας [τη μετάφραση της ενότητας](#), που προτείνεται στον «Ελληνικό Πολιτισμό». Τέλος, αποθηκεύουν την εργασία τους σε φάκελο με το όνομα της ομάδας τους.

Οι μαθητές της δεύτερης ομάδας, οι [Μελετητές αρχαίων κειμένων και Γλωσσολόγοι](#), καλούνται αντίστοιχα να επισκεφθούν το Ψηφιακό Σχολείο, να μεταφέρουν και να αποθηκεύσουν [το κείμενο της 9ης ενότητας](#) στον επεξεργαστή κειμένου. Αφού διαβάσουν σιωπηλά το κείμενο, καλούνται να τονίσουν με διαφορετικό χρώμα γραμματοσειράς τις ερωτηματικές προτάσεις του κειμένου που έχουν ως υποκείμενο *τον Σωκράτη*. Εντοπίζουν τις άγνωστες λέξεις και αναζητούν τη σημασία τους στο σχολικό εγχειρίδιο ή στο [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Στη συνέχεια, καλούνται να συντάξουν τη δική τους μεταφραστική εκδοχή για το δεύτερο απόσπασμα του κειμένου και να την

ελέγξουν διαβάζοντας [τη μετάφραση](#) που προτείνεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση. Αποθηκεύουν την εργασία τους σε φάκελο με το όνομα της ομάδας τους και καλούνται να επισκεφθούν τα Σώματα Κειμένων στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, να διαβάσουν τις μεταφράσεις των αποσπασμάτων [35b-35d](#) και [40c-42a](#) από την «Απολογία Σωκράτους» του Πλάτωνα και να δημιουργήσουν ένα σύντομο πολυτροπικό κείμενο χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου, στο οποίο θα παρουσιάζεται ολόπλευρα η προσωπικότητα και ο χαρακτήρας του Σωκράτη. Εναλλακτικά, μπορούν να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο με τον επεξεργαστή κειμένου καταγράφοντας μερικά σημαντικά αποφθέγματα του Σωκράτη, αφού επισκεφθούν τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις: [Βικιφθέγματα](#) ή [Γνωμικολογικόν](#) ή [Cognosco](#). Τέλος, αποθηκεύουν την εργασία τους σε φάκελο με το όνομα της ομάδας τους.

Οι μαθητές της τρίτης ομάδας, οι [Φιλόσοφοι και Έφηβοι Βουλευτές](#), καλούνται να αναζητήσουν απόψεις αρχαίων φιλοσόφων (Σοφιστές, Πλάτωνα, Σωκράτη, Αριστοτέλη) για την έννοια του νόμου και να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου ή μια παρουσίαση στο PowerPoint. Ενδεικτικά τους προτείνονται ηλεκτρονικές διευθύνσεις που μπορούν να επισκεφθούν, για να συλλέξουν απαραίτητο υλικό για την εργασία τους:

- [Θέσεις φιλοσόφων για την έννοια του Νόμου](#)
- Πλάτων, «Πολιτεία» 358b-360d: [Το παράδειγμα του δαχτυλιδιού του Γύγη](#)
- Αριστοτέλης, «Πολιτικά» 1281b21-1282b13: [Η ανάγκη κυριαρχίας των «όρθως κειμένων» νόμων](#)
- [Το Δίκαιο και οι Νόμοι](#)
- [Η Πολιτεία και η Δικαιοσύνη](#)
- [Οι σκέψεις του Αριστοτέλη για την πολιτεία](#)

Εναλλακτικά, μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες και στο σχολικό εγχειρίδιο Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων της Γ΄ Γυμνασίου. Τέλος, αποθηκεύουν την εργασία τους σε φάκελο με το όνομα της ομάδας τους.

Μετά την ολοκλήρωση της παραπάνω εργασίας, αναμένεται οι μαθητές να έχουν δημιουργήσει ένα πολυτροπικό κείμενο, όπου θα διαφαίνεται η σπουδαιότητα που απέδιδαν οι πρόγονοί μας στην ανάγκη συγκρότησης οργανωμένης κοινωνίας και στη θέσπιση κανόνων δικαίου. Παράλληλα, αναμένεται να κατανοήσουν οι μαθητές τη διαχρονική υποχρέωση του πολίτη κάθε κοινωνίας να σέβεται και να υπακούει στους νόμους της πολιτείας, προκειμένου να διαφυλάσσονται τα δικαιώματά του μέσω της εύρυθμης λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Εναλλακτικά, ο διδάσκων μπορεί να περιορίσει τη δραστηριότητα μόνο στην αναζήτηση των απόψεων του Πλάτωνα και του Σωκράτη για την έννοια του νόμου, όπως προσδιορίζεται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 76-83](#).

Οι μαθητές της τέταρτης ομάδας, οι [Κοινωνιολόγοι και Δημοσιογράφοι](#), καλούνται να επισκεφθούν το Ψηφιακό Σχολείο, για να διαβάσουν τα κεφάλαια [7](#) και [12](#) στο σχολικό εγχειρίδιο της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Γ΄ Γυμνασίου, καθώς και [την ιστοσελίδα της Ελληνικής Βουλής](#). Αφού συλλέξουν με κριτικό πνεύμα τις απαραίτητες πληροφορίες, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργούν ένα πολυτροπικό κείμενο με θέμα «Η αναγκαιότητα ύπαρξης των νόμων» στη σύγχρονη εποχή. Στη συνέχεια, αναζητούν δημοσιογραφικά άρθρα, μελέτες και απόψεις που αναφέρονται στα φαινόμενα της πολυνομίας στην Ελλάδα, των αντισυνταγματικών διατάξεων κ.ά. και καλούνται να δημιουργήσουν ένα σύντομο πολυτροπικό κείμενο ή μία παρουσίαση στο PowerPoint, όπου διατυπώνουν τις απόψεις τους για τα αίτια της παραβίασης των νόμων από τους έλληνες πολίτες στην εποχή μας. Τέλος, αποθηκεύουν την εργασία τους σε φάκελο με το όνομα της ομάδας τους.

Ο σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι ηθικοπλαστικός, γιατί επιδιώκει να προβληματίσει τους μαθητές, να διαπλάσει ώριμη και υπεύθυνη σκέψη και παράλληλα να αναπτύξει την πολιτική τους συνείδηση ως αυριανών πολιτών.

B' Φάση (4^η – 5^η διδακτική ώρα)

Οι μαθητές εργάζονται και πάλι σε τέσσερις ομάδες, οι οποίες μπορεί να έχουν διαφορετική σύνθεση. Οι τέσσερις νέες ομάδες φτιάχνονται με ένα μέλος από τις προηγούμενες. Σκοπός αυτών των ομάδων είναι να συνεχίσουν τις δραστηριότητες των Φύλλων Εργασίας.

Οι μαθητές της πρώτης ομάδας, αφού μελετήσουν τη μετάφραση του αποσπάσματος, καλούνται να εμβαθύνουν στη νοηματική ανάλυσή του με κριτική σκέψη και επιχειρηματολογία. Ο διδάσκων καθοδηγεί τα μέλη της ομάδας με ερωτήσεις, προκειμένου να επιτευχθεί ο μέγιστος βαθμός εμπέδωσης του νοήματος του κειμένου. Στο τέλος αυτής της δραστηριότητας οι μαθητές αναμένεται να εμβαθύνουν στο νόημα του κειμένου, καθώς καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις κατανόησης, να διατυπώσουν τα στάδια ενός επιχειρήματος και να γράψουν έναν διάλογο ανάμεσα στους Νόμους και τον Σωκράτη χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα [ToonDoo](#).

Οι μαθητές της δεύτερης ομάδας καλούνται να επισκεφθούν το ηλεκτρονικό Βικιλεξικό και να αναζητήσουν την ετυμολογία και πληροφορίες για τις λέξεις [«νόμος»](#) και [«δίκαιο»](#). Στη συνέχεια, εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους με παράγωγες λέξεις και ομόρριζες της λέξης «νόμος». Παράλληλα, αυτό το Φύλλο Εργασίας δίνει τη δυνατότητα στον διδάσκοντα να πραγματοποιήσει μια σύντομη επανάληψη στη γραμματική (συνηρημένα ρήματα και αόριστος β') και στο συντακτικό (δευτερεύουσες ονοματικές και επιρρηματικές προτάσεις, με την προϋπόθεση ότι έχει ολοκληρώσει τη διδασκαλία τους). Μπορεί κάποιος να παραλείψει τις ασκήσεις 4 και 5 αυτού του Φύλλου Εργασίας, εφόσον δεν επιθυμεί να ασχοληθεί με γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα.

Οι μαθητές της τρίτης ομάδας καλούνται να υποδυθούν τον ρόλο του βουλευτή στη Βουλή των Εφήβων και να γράψουν μία εισήγηση με θέμα «Οι νέοι και οι νόμοι σήμερα». Επισημαίνεται στους μαθητές ότι πρέπει να διατυπώσουν ελεύθερα τις απόψεις τους για αυτό που θεωρούν ότι συμβαίνει σήμερα, αλλά και για ό,τι έχουν ακούσει / διαβάσει μέχρι τώρα. Μέσω αυτής της δραστηριότητας αναπτύσσεται ο διάλογος και η γόνιμη ανταλλαγή απόψεων και δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να εκφράσουν την ταυτότητά τους. Εάν ο διδάσκων το επιθυμεί, μπορεί να αναθέσει την παραπάνω δραστηριότητα ως εργασία για το σπίτι σε περισσότερες ομάδες, ώστε να επεκταθεί χρονικά και να γίνει Σχέδιο Εργασίας - Project.

Οι μαθητές της τέταρτης ομάδας καλούνται να υποδυθούν τον ρόλο του δημοσιογράφου έγκριτης εφημερίδας και να γράψουν ένα άρθρο με θέμα την ανάγκη σεβασμού προς τους νόμους της πολιτείας. Μπορούν να αξιοποιήσουν κριτικά τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν στην προηγούμενη φάση για το φαινόμενο της πολυνομίας, τις αντισυνταγματικές διατάξεις κ.ά., και να διατυπώσουν τις δικές τους απόψεις για τα προβλήματα της καθημερινής ζωής. Παράλληλα με την ανάπτυξη του διαλόγου και τη γόνιμη ανταλλαγή απόψεων, είναι σημαντικό να κατανοήσουν ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους είναι άμεσα συνδεδεμένα με την κατοχύρωση του δημοκρατικού πολιτεύματος και ότι πρέπει να τα ασκούν με σεβασμό και αλληλεγγύη για τα δικαιώματα όλων των άλλων μελών του κοινωνικού συνόλου. Έχει μέγιστη σημασία ως αυριανοί ενεργοί πολίτες να συνειδητοποιήσουν ότι οι νόμοι περιορίζουν τα δικαιώματα των ατόμων προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος, ότι προστατεύουν την αξιοπρέπεια του ανθρώπου και ότι απαραίτητες προϋποθέσεις για τη συνειδητή εφαρμογή τους αποτελούν η μόρφωση και η πνευματική καλλιέργεια του ατόμου.

Γ' Φάση (6^η ώρα)

Αφού οι μαθητές ολοκληρώσουν τις απαντήσεις τους, ακολουθεί η παρουσίαση των εργασιών. Ανάμεσα στις ομάδες αναπτύσσεται διάλογος και γόνιμη ανταλλαγή

απόψεων. Ο διδάσκων ενθαρρύνει τους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις τους και να λύσουν τις όποιες απορίες τους. Τα πολυτροπικά κείμενα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ετεροαξιολόγησης των ομάδων με κριτήριο τη σφαιρική προσέγγιση του θέματος και την πρωτοτυπία της παρουσίασης. Συνολικά, μετά το πέρας της όλης δραστηριότητας θα ήταν ενδιαφέρον οι μαθητές να προβούν και σε αυτοαξιολόγηση σχετικά με τον ρόλο τους στην ομάδα (κατανομή έργου, ενεργοποίηση, συντονισμός).

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' Φάση

Φύλλο Εργασίας 1: Μελετητές αρχαίων κειμένων και Βιογράφοι

Αποστολή σας είναι να γράψετε τη βιογραφία του Πλάτωνα και του Σωκράτη, να μεταφράσετε το κείμενο της ενότητας και να το σχολιάσετε νοηματικά.

- [Το κείμενο της ενότητας 9](#) αποτελεί απόσπασμα από την «Απολογία Σωκράτους» του Πλάτωνα. Ποιος ήταν όμως ο Πλάτωνας;
- Επισκεφθείτε την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και συμβουλευτείτε το κεφάλαιο [«Η φιλοσοφία ως τον θάνατο του Σωκράτη»](#) ή την ηλεκτρονική διεύθυνση του Ψηφιακού Σχολείου (Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων: [Εισαγωγή 3^{ου} κεφαλαίου, σελ. 56-7](#)) ή συμβουλευτείτε το [λογισμικό](#) για τους Αρχαίους Έλληνες Φιλοσόφους, και αναζητήστε πληροφορίες για τη ζωή και τη διδασκαλία του Πλάτωνα και του Σωκράτη.
- Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Ποιος ήταν ο Πλάτωνας; Ποια εκφραστικά μέσα χρησιμοποιεί, για να προβάλλει τις απόψεις του;
 - ✓ Ποιος ήταν ο Σωκράτης; Ποια θέματα πραγματευόταν στην αγορά και τα γυμναστήρια;
 - ✓ Ποιος ήταν ο στόχος της σωκρατικής διδασκαλίας και ποια μέθοδο εφαρμόζε;
 - ✓ Ποια κατηγορία διατυπώθηκε σε βάρος του Σωκράτη και πώς εξηγούνται η δίκη και η καταδίκη του;

✓ Χαρακτηριστική ήταν η προσήλωσή του στη δημοκρατική νομιμότητα. Σε ποιες περιπτώσεις επαληθεύτηκε;

- Αποθηκεύστε το κείμενό σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας δίνοντας τον τίτλο «Βίος και πολιτεία του Πλάτωνα και του Σωκράτη».

- Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με έτοιμες εικόνες που θα συγκεντρώσετε ή να δημιουργήσετε δικές σας εικόνες με τίτλους ή ό,τι μπορείτε εσείς οι ίδιοι να φανταστείτε (συνδυασμός ήχου, βίντεο, εικόνας, κειμένου) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint).

- Επισκεφθείτε το εμπλουτισμένο βιβλίο του μαθητή στο Ψηφιακό Σχολείο, εντοπίστε [το κείμενο της 9ης ενότητας](#) του βιβλίου σας και μετάφερέτε το στον επεξεργαστή κειμένου (Word). Διαβάστε σιωπηλά το κείμενο για 5 λεπτά. Ποια πρόσωπα συζητούν;
- Χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του επεξεργαστή τονίστε με διαφορετικό χρώμα γραμματοσειράς τις ερωτηματικές προτάσεις του κειμένου που έχουν ως υποκείμενο τους *Νόμους* και το *Κοινόν* της πόλεως.
- Βάλτε σε έναν κύκλο όσες λέξεις σας είναι άγνωστες και σας δυσκολεύουν να κατανοήσετε το νόημα. Συμβουλευτείτε τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου σας στη σελ. 71.
- Επίσης, μπορείτε να συμβουλευτείτε το [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) [Αρχαία Ελληνικά → Εργαλεία → Βασικό λεξικό].
- Προσπαθήστε, εργαζόμενοι σε ομάδες, να αποδώσετε τη μετάφραση του κειμένου προφορικά και γραπτά.

αρχαίο κείμενο	μετάφραση
<i>Εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε εἶτε</i>	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ἀποδιδράσκειν,	
εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο,	
ἐλθόντες οἱ νόμοι καί τό κοινόν τῆς πόλεως	
ἐπιστάντες ἔροινο·	
Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν;	
Ἄλλο τι ἢ τοῦτω τῶ ἔργῳ ὦ ἐπιχειρεῖς	
διανοῇ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι	
καί σύμπασαν τήν πόλιν τό σόν μέρος;	
Ἦ δοκεῖ σοι οἷόν τε	
ἔτι ἐκείνην τήν πόλιν εἶναι καί μή ἀνατετράφθαι,	
ἐν ἧ ἂν αἱ γενόμεναι δίκαι μηδέν ισχύωσιν	
ἀλλά ὑπό τῶν ιδιωτῶν ἄκυροί τε γίνωνται καί διαφθείρωνται;	

- Στον ιστοχώρο του «Ελληνικού Πολιτισμού», δείτε τη [μετάφραση του κειμένου](#), ελέγξτε τη μετάφραση που γράψατε εσείς και διορθώστε τυχόν λάθη.

- Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας.

Β' Φάση

Ομάδα 1: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

Απαντήστε στις εξής ερωτήσεις:

1. Ποιοι υποτίθεται ότι επισκέπτονται τον Σωκράτη και τους μαθητές του στη φυλακή;
 2. Τι ύφος φαντάζεστε ότι έχουν οι Νόμοι, καθώς του θέτουν τα ερωτήματα;
 3. Ποιο ερώτημα θέτουν οι νόμοι και οι δημόσιες αρχές στον Σωκράτη;
 4. Ποιες θα είναι οι συνέπειες της δραπέτευσής του, σύμφωνα με τους προσωποποιημένους νόμους;
 5. Ποια απάντηση θα μπορούσε να δώσει ο Σωκράτης στους νόμους, αλλά δεν το κάνει, επειδή το θεωρεί ανήθικο;
 6. Προσπαθήστε να αναπτύξετε με δικά σας λόγια τον συλλογισμό – επιχείρημα του Σωκράτη:
 - ✓ Αν ο Σωκράτης δραπετεύσει από τη φυλακή θα αποδείξει ότι...
 - ✓ Αν σε μια πολιτεία οι πολίτες δε σέβονται τις δικαστικές αποφάσεις, τότε... Άρα...
 7. Να γράψετε έναν διάλογο ανάμεσα στους Νόμους και τον Σωκράτη χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα [ToonDoo](#).
- Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας στον φάκελο της ομάδας σας.
 - Και τώρα, ήρθε η ώρα για διασκέδαση!! Παρακολουθήστε δραματοποιημένη την απολογία του Σωκράτη από τις παρακάτω πηγές:
 - [Απόσπασμα](#) της παράστασης «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη» βασισμένης στο ομότιτλο έργο του Κ. Βάρναλη ή
 - [Απόσπασμα](#) της ταινίας “The trial of Socrates”, 1971
 - [«Σωκράτης, από τη δίκη ως το κώνειο»](#): αποσπάσματα από πλατωνικούς διαλόγους με μουσική υπόκρουση.

Φύλλο Εργασίας 2: Μελετητές αρχαίων κειμένων και Γλωσσολόγοι

Αποστολή σας είναι να μελετήσετε νοηματικά και γλωσσικά το κείμενο από τον «Κρίτωνα» του Πλάτωνα και να το μεταφράσετε.

- Το κείμενο της ενότητας 9 αποτελεί απόσπασμα από την «Απολογία Σωκράτους» του Πλάτωνα.
- Επισκεφθείτε το εμπλουτισμένο βιβλίο του μαθητή στο Ψηφιακό Σχολείο, εντοπίστε το [απόσπασμα](#) του βιβλίου σας και μεταφέρετέ το σε επεξεργαστή κειμένου (Word). Διαβάστε σιωπηλά το κείμενο για 5 λεπτά. Ποια πρόσωπα συζητούν;
- Χρησιμοποιώντας τα εργαλεία του επεξεργαστή τονίστε με διαφορετικό χρώμα γραμματοσειράς τις ερωτηματικές προτάσεις του κειμένου που έχουν ως υποκείμενο τον Σωκράτη. Βάλτε σε έναν κύκλο όσες λέξεις σας είναι άγνωστες και σας δυσκολεύουν να κατανοήσετε το νόημα. Συμβουλευτείτε τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου σας στη σελ. 71. Επίσης, μπορείτε να συμβουλευτείτε το [Βασικό Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής](#) [Αρχαία Ελληνικά → Εργαλεία → Βασικό λεξικό].
- Προσπαθήστε, εργαζόμενοι σε ομάδες, να αποδώσετε τη μετάφραση του κειμένου προφορικά και γραπτά.

αρχαίο κείμενο	μετάφραση
Τί ἐροῦμεν, ᾧ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα;	
Πολλά γάρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν	
ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου	

		
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	<p>ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

<p>ὅς τας δίκας τας δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι.</p>	
<p>Ἦ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς ὅτι</p>	
<p>«Ἡδίκηει γάρ ἡμᾶς ἢ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τήν δίκην ἔκρινεν;»</p>	
<p>Ταῦτα ἤ τι ἐροῦμεν;</p>	

- Στον ιστοχώρο του «Ελληνικού Πολιτισμού» δείτε [τη μετάφραση του κειμένου](#), ελέγξτε τη μετάφραση που γράψατε εσείς και διορθώστε τυχόν λάθη.
- Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας.
- Επισκεφθείτε την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και διαβάστε τις μεταφράσεις των αποσπασμάτων 35b – 35d: [Ο Σωκράτης εξηγεί γιατί αρνείται να ικετεύσει για την αθώωσή του](#) και 40c – 42a: [Ο Σωκράτης μετά την καταδίκη του σε θάνατο από την «Απολογία Σωκράτους» του Πλάτωνα](#).
- Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Ποια ήταν η κύρια αποστολή του δικαστή, κατά την άποψη του Σωκράτη;
 - ✓ Γιατί ο ίδιος αρνείται να ικετεύσει τους δικαστές για την αθώωσή του;
 - ✓ Με ποιον τρόπο αντιμετωπίζει τον επικείμενο θάνατό του ο Σωκράτης;
 - ✓ Με ποια επιχειρήματα τεκμηριώνει την άποψή του ότι ο θάνατος είναι κέρδος;
 - ✓ Ποια είναι η παρακαταθήκη για τα παιδιά του;
 - ✓ Να χαρακτηρίσετε τον Σωκράτη ως πολίτη και δάσκαλο.

- Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με έτοιμες εικόνες που θα συγκεντρώσετε ή να δημιουργήσετε δικές σας εικόνες με τίτλους ή ό,τι μπορείτε εσείς οι ίδιοι να φανταστείτε (συνδυασμός ήχου, βίντεο, εικόνας, κειμένου) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint).

- Εναλλακτικά, μπορείτε να καταγράψετε μερικά σημαντικά αποφθέγματα του Σωκράτη. Ενδεικτικά, μπορείτε να επισκεφτείτε τις ιστοσελίδες «Ελληνικά Βικιφθέγματα»: [Σωκράτης](#), «Γνωμικολογικόν»: [Σωκράτης](#) και “Cognosco”: [Αποφθέγματα του Σωκράτη](#).
- Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας.

Β΄ Φάση

Ομάδα 2: ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ – ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ - ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

Προσπαθήστε να απαντήσετε στις συντακτικές, γραμματικές και λεξιλογικές παρατηρήσεις που ακολουθούν:

1. Επισκεφθείτε το ηλεκτρονικό Βικιλεξικό και αναζητήστε την ετυμολογία και πληροφορίες για τις λέξεις «νόμος» και «δίκαιο».
2. Να βρείτε από τρία παράγωγα της νεοελληνικής για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

λέξεις της αρχαίας ελληνικής	παράγωγες λέξεις στη νέα ελληνική
ἀποδιδράσκειν	
ἡ πόλις	
τάς δίκας	
προστάττει	
ἀνατετράφθαι	

3. Συμπληρώστε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με λέξεις ομόρριζες της λέξης «νόμος»:
 - α) Για να εξασφαλιστεί αρμονία και ισορροπία μέσα στην πόλη, οι πολίτες οφείλουν να είναι
 - β) Οι καλοί φροντίζουν για την ευδαιμονία των πολιτών.
 - γ) Κάθε δημοκρατική πολιτεία οφείλει να τα αξιώματα με βάση αξιοκρατικά κριτήρια.
 - δ) Έργο της είναι η διαφύλαξη της τάξης και της ισορροπίας μέσα στην πόλη.

4. Να αναγνωρίσετε γραμματικά τους ρηματικούς τύπους και να γράψετε τους αρχικούς χρόνους των ρημάτων: *ἐπιχειρεῖς, ἠδίκηει, ἔκρινεν, εἶπέ.*
5. Να βρείτε και να απομονώσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου. Χρησιμοποιώντας τη λειτουργία του Word *εισαγωγή σχολίου*, να τις χαρακτηρίσετε και να προσδιορίσετε τον συντακτικό τους ρόλο, αν είναι ονοματικές. Μπορείτε να αναζητήσετε βοήθεια στην ιστοσελίδα: «Φιλολογικές σελίδες»: [Ονοματικές – Επιρρηματικές προτάσεις](#).
6. Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας στον φάκελο της ομάδας σας.
7. Και τώρα, ήρθε η ώρα για διασκέδαση! Παρακολουθήστε δραματοποιημένη την απολογία του Σωκράτη στις παρακάτω ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
 - [Απόσπασμα](#) της παράστασης «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη» βασισμένης στο ομότιτλο έργο του Κ. Βάρναλη ή
 - [Απόσπασμα](#) της ταινίας “The trial of Socrates”, 1971
 - [«Σωκράτης, από τη δίκη ως το κώνειο»](#): αποσπάσματα από πλατωνικούς διαλόγους.

Φύλλο Εργασίας 3: Φιλόσοφοι και Έφηβοι Βουλευτές

Η αποστολή σας είναι να αναζητήσετε και να μελετήσετε αρχαία φιλοσοφικά κείμενα. Να καταγράψετε τις απόψεις αρχαίων σοφών και να σχολιάσετε διακειμενικά το κείμενο της ενότητας 9.

- Στο έργο «Κρίτων» πρωταγωνιστεί ο Σωκράτης, ο οποίος παρουσιάζεται να συζητά με τον φίλο του Κρίτωνα. Ο Σωκράτης δικαιολογεί με επιχειρήματα την άρνησή του να δραπετεύσει από τη φυλακή και την απόφασή του να μείνει πιστός στους νόμους της πόλης. Η άρνησή του είναι συνεπής με τις γενικότερες αντιλήψεις του για τη σημασία που έχει η υπακοή στους νόμους για την εύρυθμη λειτουργία της πόλης. Άραγε μπορεί να επιβιώσει μια κοινωνία χωρίς νόμους;
- Αναζητήστε τις απόψεις των αρχαίων φιλοσόφων για την **έννοια του Νόμου** χρησιμοποιώντας μηχανές αναζήτησης, όπως την [Google](#). Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα της διερεύνησής σας σε έναν φάκελο χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου. Ενδεικτικά, μπορείτε να επισκεφτείτε τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
 - [Θέσεις φιλοσόφων για την έννοια του Νόμου](#)
 - [Το Δίκαιο και οι Νόμοι](#)
 - [Η Πολιτεία και η Δικαιοσύνη](#)
- Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Ποιες απόψεις διατυπώνουν για τον ρόλο των νόμων στην ανθρώπινη κοινωνία οι σοφιστές;
 - ✓ Ποιο είναι το γενικό συμπέρασμα των σοφιστών για τους νόμους και το Δίκαιο;
- Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με έτοιμες εικόνες που θα συγκεντρώσετε ή να δημιουργήσετε δικές σας εικόνες με τίτλους ή ό,τι μπορείτε εσείς οι ίδιοι να φανταστείτε (συνδυασμός ήχου, βίντεο, εικόνας, κειμένου).

- Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας δίνοντας τον τίτλο «Σκέψεις των Σοφιστών για τους νόμους».
- Αναζητήστε τις απόψεις του Πλάτωνα και του Σωκράτη για τους νόμους και τη δικαιοσύνη, και αποθηκεύστε τα αποτελέσματα της διερεύνησής σας σε έναν φάκελο χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου. Ενδεικτικά, μπορείτε να επισκεφτείτε τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
 - [Θέσεις φιλοσόφων για την έννοια του Νόμου](#)
 - Πλάτων, [«Πολιτεία» 358b – 360d](#)
- Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Γιατί οι άνθρωποι αναγκάζονται να θεσπίζουν νόμους, κατά την άποψη του Πλάτωνα;
 - ✓ Γιατί έχει μεγάλη σημασία η υπακοή των πολιτών στους νόμους;
 - ✓ Γιατί εφαρμόζουν τους νόμους με τη βία; Ποιον μύθο επικαλείται ο Πλάτωνας για να τεκμηριώσει την άποψή του;
- Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με έτοιμες εικόνες που θα συγκεντρώσετε ή θα δημιουργήσετε δικές σας εικόνες με τίτλους.

 - Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας στον φάκελο με το όνομα της ομάδας σας δίνοντας τον τίτλο «Σκέψεις του Πλάτωνα και του Σωκράτη για τους νόμους».
 - Αναζητήστε τις απόψεις του Αριστοτέλη για την πόλη, τον νόμο και το δίκαιο και αποθηκεύστε τα αποτελέσματα της διερεύνησής σας σε έναν φάκελο χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου.
- Ενδεικτικά, μπορείτε να επισκεφθείτε τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
 - [Οι σκέψεις του Αριστοτέλη για την πολιτεία](#)
 - Αριστοτέλης, «Πολιτικά» 1281b21-1282b13: [Η ανάγκη κυριαρχίας των «ὀρθῶς κειμένων» νόμων](#)

- Αριστοτέλης, «Πολιτικά» 1252b27-1253a39: [Ο σχηματισμός της πόλεως](#)
- Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Γιατί οι άνθρωποι οργανώθηκαν σε πόλεις, κατά την άποψη του Αριστοτέλη;
 - ✓ Ποιοι νόμοι πρέπει να κυριαρχούν στην πόλη;
 - ✓ Τι συμβαίνει όταν ο άνθρωπος απομακρύνεται από τον νόμο και το δίκαιο;
- Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με έτοιμες εικόνες που θα συγκεντρώσετε, ή να δημιουργήσετε δικές σας εικόνες με τίτλους.
- Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας στον φάκελο της ομάδας σας με τίτλο «Σκέψεις του Αριστοτέλη για τους νόμους».
- Δημιουργήστε μια παρουσίαση στο PowerPoint συνδέοντας τα προηγούμενα κείμενά σας. Φροντίστε να εμπλουτίσετε την παρουσίασή σας με κατάλληλο οπτικό υλικό, που μπορείτε να αντλήσετε από βιβλία και από το διαδίκτυο.

Β΄ Φάση

Ομάδα 3: ΕΡΓΑΣΙΑ

Υποθέστε πως είστε ένας από τους βουλευτές στη Βουλή των Εφήβων. Γράψτε ένα κείμενο (250-300 λέξεων) που θα εκφωνήσετε σε συνεδρίαση με θέμα: «Οι νέοι και οι νόμοι σήμερα». Να προτείνετε τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να αναπτυχθεί περισσότερο μέσα στο σχολείο η πολιτική συνείδηση των αυριανών πολιτών.

- Αποθηκεύστε την εισήγησή σας στον φάκελο της ομάδας σας.
- Και τώρα, ήρθε η ώρα για διασκέδαση! Παρακολουθήστε δραματοποιημένη την απολογία του Σωκράτη στις παρακάτω διευθύνσεις:
 - [Απόσπασμα](#) της παράστασης «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη» βασισμένης στο ομότιτλο έργο του Κ. Βάρναλη ή
 - [Απόσπασμα](#) της ταινίας “The trial of Socrates”, 1971
 - [«Σωκράτης, από τη δίκη ως το κώνειο»](#): αποσπάσματα από πλατωνικούς διαλόγους.

Φύλλο Εργασίας 4: Κοινωνιολόγοι και Δημοσιογράφοι

Η αποστολή σας είναι να μελετήσετε κείμενα και άρθρα που αναφέρονται στους νόμους και στην εφαρμογή της δικαιοσύνης, ώστε να εξηγήσετε το συχνό φαινόμενο της μη τήρησης των νόμων στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία.

- Η ύπαρξη και η τήρηση των γραπτών νόμων αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αρμονική συμβίωση των ατόμων και την πρόοδο της κοινωνίας. Ποια είναι η προσφορά των νόμων και ποιες οι προϋποθέσεις για τον σεβασμό τους σε μια ευνομούμενη πολιτεία;
- Επισκεφθείτε το Ψηφιακό Σχολείο και αναζητήστε το εμπλουτισμένο βιβλίο του μαθητή Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου και, συγκεκριμένα, τα κεφάλαια [7](#) και [12](#). Αποθηκεύστε σε έναν φάκελο το κεφάλαιο 7: «Το άτομο και η Πολιτεία» και το κεφάλαιο 12: «Δικαιώματα και Υποχρεώσεις», χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου Word.
- Επίσης, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της Ελληνικής Βουλής για τα [ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, άρθρα 4 -25](#). Διαβάστε προσεκτικά τα κείμενα.
- Στη συνέχεια, χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις:
 - ✓ Ποιες αιτίες οδήγησαν στη θέσπιση των γραπτών κανόνων δικαίου;
 - ✓ Ποιους σκοπούς εξυπηρετεί η ύπαρξη εθνικής νομοθεσίας (Συντάγματος) σε μια χώρα;
 - ✓ Ποια δικαιώματα (ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά) προστατεύονται από το Σύνταγμα;
 - ✓ Ποιες είναι οι υποχρεώσεις των πολιτών απέναντι στους νόμους;
 - ✓ Ποιες υποχρεώσεις είναι απαραίτητες κατά τη θέσπιση των νόμων, ώστε να γίνονται σεβαστοί από όλους τους πολίτες;
- Αποθηκεύστε το αποτέλεσμα της εργασίας σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας δίνοντας τον τίτλο «Η αναγκαιότητα των νόμων».

- Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με έτοιμες εικόνες που θα συγκεντρώσετε από εφημερίδες ή να δημιουργήσετε δικές σας εικόνες με τίτλους.
- Αναζητήστε μελέτες, δημοσιογραφικά άρθρα και απόψεις σχετικά με το φαινόμενο της πολυνομίας στην Ελλάδα, των αντισυνταγματικών διατάξεων, της ασάφειας στη διατύπωση των νόμων κ.ά.
- Ενδεικτικά, μπορείτε να επισκεφθείτε τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις:
 - Εφημερίδα «Η Καθημερινή»: [Η πολυνομία των ρουσφετιών](#)
 - Εφημερίδα «Το Βήμα»: [«Πολυνομία ίσον διαφθορά»](#).
 - Εφημερίδα «Τα Νέα»: [«Νομοθεσία και Νόμοι»](#)
 - Η Βουλή των Εφήβων: [Πρακτικό της συνεδρίασης](#)
 - [Οι πιο τρελοί και περίεργοι νόμοι του κόσμου!](#)
 - [Παράλογοι νόμοι από όλον τον κόσμο](#)
- Χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου δημιουργήστε ένα σύντομο κείμενο απαντώντας στην παρακάτω ερώτηση:
 - ✓ Γιατί η σύγχρονη ελληνική κοινωνία χαρακτηρίζεται συχνά από το φαινόμενο της μη τήρησης των νόμων; Ποια αίτια οδηγούν τους Έλληνες στην παραβατικότητα;
- Αποθηκεύστε το κείμενό σας στον φάκελο της ομάδας σας δίνοντας τον τίτλο «Το τέρας της πολυνομίας».
- Μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με έτοιμες εικόνες που θα συγκεντρώσετε από εφημερίδες –κυρίως γελοιογραφίες- ή να δημιουργήσετε δικές σας εικόνες με τίτλους ή ό,τι μπορείτε εσείς οι ίδιοι να φανταστείτε (συνδυασμός ήχου, βίντεο, εικόνας, κειμένου) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**Όσο πληθαίνουν οι νόμοι,
πολλαπλασιάζονται οι παράνομοι.**

(Ρήση του Λάο Τσε)

Β΄ Φάση

Ομάδα 4: ΕΡΓΑΣΙΑ

Υποθέστε ότι είστε δημοσιογράφοι έγκριτης εφημερίδας. Παρουσιάστε σε ένα άρθρο (250-300 λέξεων), με κριτική διάθεση, την ανάγκη σεβασμού στους νόμους της πολιτείας.

- Αποθηκεύστε το άρθρο σας στον φάκελο της ομάδας σας.
- Και τώρα, ήρθε η ώρα για διασκέδαση! Παρακολουθήστε δραματοποιημένη την απολογία του Σωκράτη στις παρακάτω διευθύνσεις:
 - [Απόσπασμα](#) της παράστασης «Η Αληθινή Απολογία του Σωκράτη» βασισμένης στο ομότιτλο έργο του Κ. Βάρναλη ή
 - [Απόσπασμα](#) της ταινίας “The trial of Socrates”, 1971
 - [«Σωκράτης, από τη δίκη ως το κώνειο»](#): αποσπάσματα από πλατωνικούς διαλόγους.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Εναλλακτικές εκδοχές που μπορεί να εφαρμόσει ο διδάσκων προτείνονται στο πεδίο [«Διδακτική πορεία/ στάδια/ φάσεις»](#).

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι αρκετά διευρυμένο και έχει τη μορφή project, γι' αυτό ο διδάσκων μπορεί να παρακάμψει κάποιες προτεινόμενες εργασίες, ανάλογα με τα χρονικά περιθώρια που διαθέτει για την ολοκλήρωση της διδακτέας ύλης. Πιθανόν οι μαθητές να αντιμετωπίσουν δυσκολία με τη χρήση του προγράμματος [ToonDoo](#), το οποίο μπορεί να παρακαμφθεί.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχαία Ελληνικά & ΤΠΕ. Δημιουργία παρουσίασης: Αθ. Παπαχρήστου, φιλόλογος και επιμορφώτρια φιλολόγων στις ΤΠΕ.

<http://www.slideshare.net/nancy.papa/ss-presentation-668015> [31/05/2013]

Bigge Morris L. & S. S. Shermis. ²2009 [¹1990]. *Θεωρίες Μάθησης για Εκπαιδευτικούς*. Μτφρ. Φ. Αρβανίτης. Αθήνα: Πατάκης.

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στην χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία. Επιμορφωτικό Υλικό για την Εκπαίδευση των Επιμορφωτών στα ΠΑΚΕ, τεύχος 3. Κλάδος: ΠΕ 02. Πάτρα 2007: ΕΑΙΤΥ.

http://earthlab.uoi.gr/pake/pake_files/epimorfotiko/ITY/PE02/Epimorfotiko%20yliko%20PAKE_Teyxos3_PE02_v1.0.pdf

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/>

Κάλφας, Β. & Γ. Ζωγραφίδης. 2006. «Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι». *Αρχαιογνωσία και Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: ΚΕΕ / ΙΝΣ (Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) [Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα - Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/filosofia/index.html

Καρασμάνης, Β. 2002. *Σωκράτης: ο σοφός που δε γνώριζε τίποτα*. Αθήνα: Λιβάνη.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

Κουτσογιάννης, Δ., Ακριτίδου, Μ. & Σ. Αντωνοπούλου. 2010. «Διαδραστικά συστήματα διδασκαλίας και η αξιοποίησή τους στα φιλολογικά μαθήματα». Στο *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και την εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Επιμορφωτικό Υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στα ΚΣΕ*. Κλάδος ΠΕ 02. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ

[http://blogs.sch.gr/polharit/files/2011/11/diadrastikoipe02final-100913082431-
phpapp01.pdf](http://blogs.sch.gr/polharit/files/2011/11/diadrastikoipe02final-100913082431-
phpapp01.pdf)

Κουτσογιάννης, Δ. & Μ. Παυλίδου. 2012. *Μελέτη για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εφαρμογή σεναρίων στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: για διαθεματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της ζώνης φιλολογικών μαθημάτων και με άλλα γνωστικά αντικείμενα, για ημιτυπικές και άτυπες σχολικές πρακτικές, με διαδραστικούς πίνακες και φορητούς υπολογιστές*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

[http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/melete_gia_ta_diathem
atika_senaria_koutsogiannes-paulidou.pdf](http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/melete_gia_ta_diathem
atika_senaria_koutsogiannes-paulidou.pdf)

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse*. London: Arnold.

Μιχαηλίδης, Κ. Π. 1998. *Πλάτων, Λόγος και Μύθος. Εισαγωγή στην πλατωνική φιλοσοφία*. Αθήνα: Παπαδήμας.

Vygotsky, L. S. 2008. *Σκέψη και γλώσσα*. Μτφρ. Μ. & Α. Ρόδη. Αθήνα: Γνώση.

[31/05/2013]